

# Geopolitika po pandemii: silnější Čína, ekonomický obrat na východ a oslabená EU

- CZ24 News | 14. května 2020

SVĚT: Pandemie nepovede k novému pořádku, ale zостří rivalitu mezi velmocemi a urychlí posun rovnováhy sil ze západu na východ.

Nová zpráva The Economist Intelligence Unit s názvem „*Geopolitika po COVID-19: bude pandemie bodem obratu?*“ se zabývá dopadem současné pandemie koronaviru na geopolitiku. Zpráva uvádí mimo jiné tyto poznatky:

Koronarová krize zостří rivalitu mezi velmocemi a urychlí posun globální rovnováhy ze západu na východ, nepovede však ke zcela novému globálnímu pořádku. Změní se ale tři věci. Do popředí se dostanou dříve opomíjené děje, např. způsob, jakým si Čína vybudovala sféru vlivu v částech světa, o které je malý zájem. Krize povede k akceleraci současných trendů, ke zvýšení rivalitu mezi USA a Čínou, a posunu v ekonomické rovnováze ze Západu na Východ. A nakonec bude pandemická krize katalyzátorem změn, které se dnes dají jen těžko předpovídat jak v rozvojevém, tak i rozvinutém světě, příkladem je budoucnost EU či vztahy mezi rozvojovými zeměmi a Čínou.

V případě vztahů mezi USA a Čínou zpráva předpokládá další zhoršení, pandemie jen posílí dlouhodobé trendy plynoucí ze soutěže obou zemí o ekonomickou nadvládu.

Zpráva uvádí, že šíření nemoci z Číny do světa vedlo k dezinformační válce. Čína se snažila popřít svoji odpovědnost za pandemii, zatímco USA Čínu ze vzniku pandemie přímo obvinily, dokonce přezdívaly jejího původce jako „wuchanský“ nebo „čínský“ virus.

Americká propaganda může být částečně vedena snahou o odvrácení pozornosti od vlastních chyb doma, důležitější ale podle zprávy je, že vysílá do světa vzkaz o Spojených státech nadřazených Číně díky otevřenosti a transparentnosti jejich režimu. Čína se zase v rámci bitvy o vliv na mezinárodní veřejné mínění snažila sdílet vědecké informace a zdravotnické rady či poskytovat pomoc.

Pandemie urychlí posun v globální rovnováze moci ze Západu na Východ, předpokládá zpráva. Vyspělé ekonomiky se mohou díky zvláštním opatřením proti krizi na dlouhé roky ocitnout v situaci pomalého růstu. Zpráva mluví o době „jednoduchých peněz“ a „dluhové závislosti“, která zvýší šance na vznik dluhových krizí. Pokud rozvinuté země nezmění své ekonomické směřování, dojde zřejmě k prohloubení propasti mezi pomalu rostoucím Západem a dynamickým Východem.

Čína se z krize dostane jako první a bude první i na cestě k obnově. Všechny své zdroje nasměruje k nakopnutí ekonomiky, problémem se však pro ni stane nízká globální poptávka. Přesto Čína a další asijské ekonomiky budou, po překonání krátkodobých problémů, znovu růst díky výhodám silných investic, inovací a růstu produktivity.

Zpráva dále předpokládá, že se Čína z krize vynoří jako ještě silnější globální hráč, politicky i ekonomicky. Otázku závislosti na dovozových řetězcích z Číny bude sice mnoho zemí a firem revidovat, budou se snažit o odolnost a diverzifikaci dodávek, pandemie se stane novým impulzem pro větší národní soběstačnost, ale návrat výroby bude mít velká ekonomická a politická omezení a hlavně zabere čas. Dle zprávy bude Čína kapitalizovat neschopnost USA ujmout se vedení v počátcích krize, využije ji ke zvýšení svého globálního profilu a bude zdůrazňovat svou nepostradatelnost v roli globálního hráče.

Krize také povede k ujasnění čínské sféry vlivu v částech Afriky, ve východní Evropě, Latinské Americe a jihovýchodní Asii. Čína má nyní příležitost rozšířit svůj vliv poskytnutím odborných znalostí a pomoci v zemích těžce zasažených pandemií.

Trumpova politika „Amerika na prvním místě“ už vedla k ústupu USA ze světové scény a snižování moci USA po celém světě, je ale nesporné, že díky své ekonomické a vojenské síle jsou USA stále globálním hegemonem. Během posledních tří let však řada zemí vnímá USA jako nespolehlivého a nedůvěryhodného partnera a zároveň se obává Číny, příkladem je Evropská unie. Někteří evropští politici již v tomto dvojím kontextu (nespolehlivé USA a obavy z Číny) volají po společné evropské zahraniční a obranné politice, pandemie však zřejmě odhalí limity takových ambic. Pandemie ale také posílí rivalitu mezi velkými mocenskými bloky i mezi národními státy, píše zpráva dále.

Evropská unie vyjde z krize oslabena. Selhání panevropské odpovědi na krizi a tendence členských zemí starat se o svoje vlastní občany je pro EU fiaskem. Při vypuknutí krize nejednaly členské země společně, staraly se jen samy o sebe. Překvapivý byl nedostatek evropské solidarity vůči Itálii, která volala o pomoc, zatímco ostatní členské země zakázaly vývoz zdravotního materiálu a uzavřely hranice. Tento stav umožnil vstup čínské pomoci.

EU nabídla pomoc příliš pozdě, škoda již byla napáchána a zklamání bude dlouhodobé. Krize zasela další rozpory mezi severními a jižními zeměmi bloku i mezi jeho západem a východem. Koronavirová krize poškodí EU stejně jako předcházející dluhová a migrační krize či Brexit, píše zpráva.

Regionální velmoci jako Rusko, Turecko a Írán se v posledních letech snažily kapitalizovat rostoucí fragmentaci globálního řádu posílením postavení na svých regionálních „zadních dvorcích“. Pro některé z těchto zemí se pandemie stala příležitostí posílit vlastní regionální i globální postavení. Rusko poslalo Itálii pomoc v letadlech pomalovaných sloganem „Z Ruska s láskou“, aby tak ušetrilo políček liknavě reagující EU. Na druhé straně tyto země samy čelí rizikům pandemie: Rusko a Turecko prožívají rozsáhlou pandemii doma, která může naopak vést ke krátkodobému oslabení jejich vlivu. Z dlouhodobého hlediska však pandemie urychlí fragmentaci a rozklad globálního světového řádu, z čehož budou mít prospěch Čína, Rusko a Turecko.